

μῆσε μετ' ἐνθουσιασμοῦ τὸν Τρικούπην, ἐν ᾧ ἦτο ὁ μόνος ἰσοδύναμος ἀντίπαλός του.

Καὶ εἶπεν ἕνας :

— Ἔκαμε πολὺ καλὰ ποῦ ἐτήρησε θέσιν ἐπιφυλακτικὴν. Ὁ Τρικούπης εἶναι μία ὀργή Θεοῦ, μία ἐπιδημία· ἔπρεπε νὰ περιμένῃ ὡς ὅτου περάσῃ τὸ κακόν.

— Ὅ,τι εἶχε νὰ κάμῃ ἦτο . . . νὰ μπολιασθῇ.

Σημεῖα τῶν καιρῶν :

Ὁ Α. Γ. εἶνε δικαίως εἰς τῶν εὐφυστέρων Ἑλλήνων.

Ὁ Α. Α. εἶνε δικαίως ἐκ τῶν ἡρεμωτέρων Ἑλλήνων.

Προχθὲς ἠκούσθη ὁ τελευταῖος ἐρωτῶν :

— Τί κάμνει ὁ βλάκας ὁ Γεν. . .

Δὲν ἐπαπειλεῖται χαλασμός κόσμου ;

Πολύτιμον χρῆμα περιῆλθεν εἰς χεῖρας ἡμῶν :

Ἄναφορὰ ἐνός ζητοῦντος θέσιν εἰς τὸν Ἰπποσιδρό-
δρομον :

Σὰς προσφέρμεν πρῶτα ὡς ὀρεκτικόν τὴν ἐπιγραφὴν :

«Κύριον Κύρ—Ἀρτίωνιον Νάρζον, Σεκρετάριον Λεταρία
ἐλ Τραβάγιο, ἐνταῦθα.»

Ὅριστε τώρα καὶ τὴν ἐπιστολὴν :

»Τῷ Κυρίῳ Διευθυντῇ

«Σὰς Παρακαλοῦμεν εἰς εἶνε δυνατὸν νὰ μοι ἐμβά-
σιτε κόμην Ἰππάλιλος εἰς τὸ Τραβάγιο ἀμέσως νὰ σὰς
προκαταθέσω τὰ ἀναγκαῖα χρήματα ἢ ἡλικία μου εἶνε 23
ἐτῶν. . . κτλ.»

Εὐχαριστημένοι ;

Ἡ ἘΝ ΡΩΜῃ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚῆ ΕΚΘΕΣΙΣ

(ΤΟΥ ΕΙΔΙΚΟΥ ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΤΟΥ ΜΑΣ)

Βάριον, 20 Φεβρουαρίου

Εἶχα πάρει φόρα, καὶ αὐστηρὸς σὺ μοῦ ἀνέκοψε τὸν δρό-
μον. Ἄμα τῇ ἀγγελίᾳ τῆς ἐν Ρώμῃ ἐκθέσεως ἔσπευσα ἐν-
θουσιῶν νὰ σοὶ ὑποσχεθῶ σειρὰν μακρὰν ἐπιστολῶν, αἴτι-
νες ὡς χρυσαλλίδες ἐν τῇ λάμπει τῆς αὐγῆς ἵπταντο ἤδη
ἐν τῇ φαντασίᾳ μου ἀναστρέφόμεναι· μεθ' ἡδονῆς προφαν-
ταζόμεναι τὰς ποικιλοφθίας, τοὺς λαρυγγισμοὺς, τοὺς ὁποίους
θὰ παρεισῆγον εἰς τὴν μεγάλην ἐκείνην ἀρμονίαν τὴν ἐκ
μαρμάρου καὶ χρωμάτων· καὶ σοὶ ἔστειλα τὸ προοίμιον.

Ἄλλὰ σὺ γνωρίζεις τοὺς ἀναγνώστας σου καλλίτερον
ἐμοῦ. Γενικὰ καὶ σύντομα, μοῦ ἀπήντησες· καὶ ἐκολόθω-
σες τὴν εἰσαγωγὴν μου καὶ ἡ φόρα μου ἐκόπη.

Σοῦ ὑπεσχέθην μόσχον ὀλόκληρον, καὶ σὺ μοῦ ζητεῖς μι-
κρὰν μόνον φιάλην, ὀλίγου *extrait Liebig*· ἀντὶ μελοδρά-
ματος συμφωνίαν μόνον γενικὴν, ἀόριστον, σύντομον, ἀτε-
λῆ πρέπει νὰ σοῦ στείλω. Ἔστω.

*

Μετέβην εἰς Ρώμην ἐπίτηδες, καὶ τρεῖς μόνον φορὰς ἐ-
πεσεκέφθην τὴν Ἐκθεσιν ὀλόκληρον καὶ γρήγορα. Καὶ ἰδοὺ
αἱ ἀπ' αὐτῆς ἐντυπώσεις μου. Κλείω τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ
ἐν τῇ φαντασίᾳ μου ὡς θύελλα παρέρχεται περιδινούμενος
κυκεῶν ἀκατάληπτος χρωμάτων καὶ σκιῶν καὶ μορφῶν μαρ-
μαρίνων λευκῶν, καὶ χρυσῶν παισιῶν καὶ δένδρων καὶ
στοῶν χρυσοποιικίτων καὶ ἀνθέων καὶ μυρίων διαγραμμά-
των ἀορίστων, παραδόξων, ἀλλοιομένων, ἐκφρευγόντων. . .

Ἰππεύσω μὲ αὐτὸ τὸ φουστάνι, τὸ ὁποῖον κάμνει νὰ φαί-
νωνται αἱ κνήμαί μου ἕως τὰ γόνατά μου ; ἀλλὰ ζεύρετε
ὅτι καὶ πῶς πολὺ δὲν μὲ μέλλει ;

— Τί καλὴ ποῦ εἶσε, τί καλὴ, δεσποινίς Σωσάννη, ἀπέ-
κρίθησαν αἱ νεάνιδες.

— Καὶ ἡ μία μετὰ τὴν ἄλλην τὴν ἠσπάσθησαν.

— Ἄ ! τί κόλακες ! εἶπε γελῶσα.

Εἶτα κροτήσασα τὸ μαστίγιόν τῆς, ἐπανάλαβε δεικνύου-
σα αὐταῖς τὸν φαιὸν Γήλοπον.

— Νὰ, ἐκεῖ θὰ ὑπάγωμεν εἰς τὰ πλευρὰ τοῦ πελωρίου
αὐτοῦ βράχου ἐντὸς χασμάδων, ὑπάρχουν λαμπρὰ πορφυρᾶ
ἄνθη, σπανιώτατα, διότι νομίζω ὅτι μόνον εἰς τὸ μέρος ἐ-
κεῖνο βλαστάνουν, λοιπὸν θὰ τὰ συναθροίσωμεν καὶ θὰ κά-
μωμεν μὲ αὐτὰ μίαν ἀνθοδέσμη.

— Ναι, μίαν μεγάλην ἀνθοδέσμη, εἶπεν ἡ Ἐρριέτιη.

— Ἐνα δεμάτι, προσέθηκεν ἡ Δευκὴ, παδώσα ἀπὸ τὴν
χαρὰν τῆς, ὡς τρελλοκόριτσο !

Ἡ βαρόνη προσέφερεν ἀναφυκτικὰ ποτὰ, εἶτα δὲ οἱ πάν-
τες ἐτοιμασθέντες ἔλαβον τὴν ὀμαλὴν κατωφέρειαν τῆς με-
γάλης εἰσόδου τοῦ πύργου. Ὁ κ. δὲ-Βιολαῖν προσήνεγκε
τὸν βραχίονα εἰς τὴν βαρόνην, ἡ κόμηςσα ἔλαβε τὸν τοῦ
υἱοῦ τῆς, αἱ δὲ τέσσαρες νεάνιδες ἔβαινον ἐμπρὸς, κατὰ τὰς
ἰδιοτροπίας των, λίαν ἀτάκτως. Μετ' οὐ πολὺ εὐθυμοὶ γέ-
λωτες ἀντήχησαν ἐν τῇ κοιλάδι. Μακρὰ ἀπὸ τοὺς ἀγροὺς

οἱ χωρικοὶ ἐπροσηκόνοντο καὶ χαιρετοῦσαν, ἀφαιροῦντες
τοὺς ψαθίλους πῖλους των. Αἱ φιλοπαίγμονες νεάνιδες πη-
δοῦσαν σὰ κατόικια, κόβουσαι παπαρουναῖς ἢ συλλαμβά-
νουσαι πετλοῦδαις. Ἐπὶ τέλους ἤρχισαν νὰ ἀνέρχωνται
τὸν φαιὸν γήλοπον. Τὸ ἔδαφος ἦτο πετρώδες καὶ σχεδὸν
γυμνόν· τίποτε ἄλλο δὲν ἐβλεπε κανεὶς εἰμὴ καταμαυρι-
σμένους βράχους. Δὲν ἐγέλων πλέον, ἀλλ' ἐβάδιζον σιωπη-
λοὶ, συμμαζευμένοι πρὸς τὸν φαιὸν γήλοπον, καὶ μετ' ὀλί-
γον εὐρέθησαν ἀρκετὰ πλησίον αὐτοῦ, ὥστε διὰ τοῦ βλέμ-
ματος νάναμετρήσωσι τὸ ὕψος αὐτοῦ. Ἄλλ' εὐρεῖα ζώνη ἐκ
θάμνων καὶ ἀκανθῶν ἐπὶ τῆς βάσεως αὐτοῦ τοὺς ἐμπόδιζε
νὰ προσεγγίσουν.

— Ἄπ' ἐδῶ, εἶπεν ἡ Σωσάννη, ἥτις ἐβάδιζε πρώτη φρον-
τίζουσα νὰ ἐκπληρώσῃ καλῶς τὸ καθήκον αὐτῆς ὡς ὀδηγοῦ.

Ἔκαμαν ἕνα μικρὸν κύκλον καὶ ἤθραν μονοπάτι ἐπὶ τοῦ
ὁποίου πρώτη ἡ Σωσάννη ὤρμησεν.

— Ἄν ὑπάρχουν καυμένη φίδια ! ἀνέκραξεν ἡ Δευκὴ.

— Μὴ φοβᾶσαι, ἀπεκρίθη ζωηρῶς ἡ δεσποινίς Βιολαῖν,
δὲν ἔχει φίδια αὐτὸς ὁ τόπος· ἔρχεσθε κατόπιν μου, προσ-
έθηκε.

— Νάμαι, εἶπεν ὁ νεαρὸς δὲ-Μωριέν, πηδήσας καὶ αὐ-
τὸς ἐπὶ τῶν βράχων.

(Ἀκολουθεῖ)

Και λοιπόν· περίληψιν. Οὐδεμία ἄλλη Ἐκθέσις ἐν Ἰταλίᾳ ἐπέδειξε τοσαῦτα καλλιτεχνήματα ὁμολογουμένης ἀξίας ὡς ἡ παρούσα. Ἡ ἀπὸ τῆς ἐνοποιήσεως τοῦ ἔθνους ἐπισπευθεῖσα ἀναγέννησις τῶν τεχνῶν ἔφθασε σήμερον εἰς σημεῖον δυνάμενον νὰ ὀρίσῃ μίαν περίουδον ἐν τῇ ἱστορικῇ ἐξελίξει τῆς ἰταλικῆς καλλιτεχνίας· οἱ πρὸ δεκαετίας ἀναφανέντες ὡς ἐλπιδοφόροι ἐργάται τῶν τεχνῶν, σήμερον εἶνε μεμορφωμένοι καλλιτέχναι, καὶ τὸ ἔργον τῶν ὁλόκληρον ὁμοῦ φέρει ἓνα χαρακτῆρα ὀρισμένον, συνιστᾷ ἐν ὅλον ἐθνικόν.

Ἐκ τῆς ὅλης Ἐκθέσεως αἱ εἰκόνες μόνον καὶ τὰ ἀγάλματα θά με ἐπάσχολήσωσιν. Ἐν τῇ ζωγραφικῇ τὴν πρῶτην θέσιν, καὶ κατὰ ποσότητα καὶ κατὰ ποιότητα, κατέχουσιν αἱ τοπογραφίαι. Τὸ φαινόμενον τοῦτο, συνδεόμενον μετὰ τῆς ἐν γένει ἐν τῇ ποιήσει καὶ τῇ καλλιτεχνίᾳ ἐκδηλουμένης συγχρόνου ἠθικῆς καὶ φιλοσοφικῆς ἐξελίξεως, διὰ μακρῶν μόνον θὰ ἐπειρώμην νὰ ἀναπτύξω· ἀλλ' ἀποῦ δὲν τὸ ἐπιτρέπεις, νύξιν τινὰ τοῦλάχιστον δι' ὀλίγων νομίζω ἀναγκαίαν.

Δὲν ὑπάρχει ἀνάγκη ἀποδείξωσιν ὅτι τὴν ἔκφρασιν τοῦ καλοῦ ἡμεῖς οἱ νεώτεροι δὲν τὴν ἐννοοῦμεν πλέον καθ' ὅν τρόπον καὶ οἱ ἀρχαῖοι, καὶ δὴ οἱ Ἕλληες. Παρ' ἐκείνοις τὸ σχῆμα ἦν τὸ πᾶν· ἡμεῖς ὑπὸ τὸ σχῆμα ἀναζητοῦμεν τὴν ἰδέαν· καὶ διὰ τοῦτο οἱ ζωγράφοι καὶ οἱ γλύπται σήμερον ἀντὶ ὀραίων σωμάτων ἐπὶ τοῦ μαρμάρου ἢ ἐπὶ τοῦ πίνακος διὰ τῶν ἰδίων μέσων προσπαθοῦσι νὰ καθηλώσωσιν ἰδέας. Καὶ ἡ ἰδέα εὐχερέστερον ἐκφράζεται διὰ τοῦ περιγραφομένου χώρου. Εἰς τὰ μυθιστορήματα—τὰ κοινότερα ταῦτα τῆς σήμερον ποιήματα—τὸ μεγαλειότερον μέρος κατέχει ὄχι· τὸ ἀνθρώπινον μύχιον δράμα, ἀλλ' ἡ τοπογραφία, ὑπὸ τὴν ὁποίαν λανθάνει ἡ τοῦ χώρου ἐπίδρασις ἐπὶ τοῦ ὀργανικοῦ ἀνθρώπου· νὰ ὁ Ζῶλας, οὗτος ὁ δῆξύτερος τόπος τῆς καθ' ἡμᾶς φιλολογικῆς συναυλίας. Ἐν τῇ μουσικῇ, νὰ ὁ Βάγνερ με τὰς ἀρμονίας του, αἵτινες ἐκφράζουσι τὸ πνεῦμα τοῦ δραματικοῦ χώρου, ἐὰν τὸ μέλος μόνον δύναται νὰ ἐκφράσῃ τὴν ἐκρήξιν τοῦ ψυχικοῦ πάθους. Ἐν τῇ ζωγραφικῇ, αἱ τοπογραφίαι· ἐν ταύταις ἡ φύσις ὀμιλεῖ ἀντὶ τοῦ ἀνθρώπου. Ἰδοὺ ἐν δάσος περίσκεπτον· ἀγροὶ ἐκλελυμένοι καὶ θνήσκοντες ὑπὸ τὰ δῆγματα φλογεροῦ ἡλίου· μία κοιλὰς κλαίονσα· μία καλύβη ἐν μέσῳ ἄλσους παιδρά, μειδιῶσα, εὐτυχῆς· μία ἀποψὶς τῆς Βενετίας ρεμβάζουσα καὶ ἀναπολοῦσα μυστηριώδεις νύκτας ἔρωτος· ἄλλη τῆς Νεαπόλεως μεθύουσα ἐκ λάμπσεως καὶ χρωμάτων, γελῶσα καὶ νυστάζουσα καὶ μυρία ἄλλαι.

Ἐν τῇ γλυπτικῇ ἐπὶ ἐξακοσίων περίπου ἔργων τὸ πέμπτον περίπου εἶνε ἀγαλμάτια μικρῶν παιδίων· ὁλόκληρος μικρὸς λαὸς ἐκ μαρμάρου, ἐξ ὀρειχάλκου, ἐξ ἐψημμένης γῆς, γυμνός, ἡμίγυμνος, ρακένδυτος, γελῶν, κλαίων, μορφάζων, πηδῶν, κοιμώμενος, κάμνων τοῦμπες, πειράζων σκύλους, τρώγων, ἄδων, ζῶν καὶ ἀκίνητος.

Καὶ τὸ φαινόμενον τοῦτο τῆς ὑπερπολάσεως τῶν μικρῶν παιδίων ἐν τῇ γλυπτικῇ πρέπει κριτικώτερον νὰ ἐξετασθῇ. Ἡ γλυπτικὴ πίπτει, σμικρύνεται· ἀπεμακρύνθη τοῦ σκοποῦ τῆς. Ὁ Φειδίας με τὸν Δία καὶ τὴν Ἀθηνᾶν του, ὁ Πραξιτέλης με τὰς Ἀφροδίτας του, ὑπῆρξαν γλύπται· ἠρμήνευσαν τὸ μέγα καὶ τὸ καλόν. Ἀλλ' ὁ οὐρανὸς ἤλλαξε καὶ ἤλλαξαν καὶ οἱ ἀνθρώποι· τοὺς ὀραίους, τοὺς καλλιπλάστους θεοὺς τοῦ Ὁμήρου ἐξῆλασεν ἡ ἐπανάστασις καὶ ἀντ' αὐτῶν ἐγκαθιδρύθη ἡ βασιλεία τῶν ἰδεῶν· τῶν θείων ἰδεῶν, ἀντὶ τῶν θείων σωμάτων. Ὁ Μιχαὴλ Ἀγγελος, εἰ καὶ ἐν αὐτῷ ἀπέζη τοῦ Φειδίου καὶ τοῦ Πραξιτέλους ἡ με-

γαλοφυία, διὰ τοῦ Μωϋσέως του ἔδειξεν εἰς τὸν κόσμον τὴν καταπληκτικὴν σύνοψιν τῆς ἱσραῆς φιλολογίας τῶν ἐβραίων μᾶλλον παρὰ ἐν ἀγάλματι. Καὶ σήμερον, ἐν ταῖς ἡμέραις ἡμῶν ὁ Φερράρι ἐγλύψε τὸν Πλησίον σου, τὸν κατεσκληκτότα, ρακένδυτον καὶ ὑπὸ τοῦ καμάτου συντριβέντα γεωργόν, καταπεσόντα χαμαὶ ἐπὶ τῆς γῆς, ἥτις ροφᾷ τὴν ζωὴν του καὶ δὲν τοῦ δίδει ἀρκούντα τὸν ἄρτον του· δηλαδὴ τὸ γεωργικόν, τὸ κοινωνικόν ζήτημα. Εἶνε οὗτος ὁ σκοπὸς τῆς γλυπτικῆς;

Ἄλλ' ἐπειδὴ ὅλοι οἱ γλύπται δὲν εἶνε Φερράρι, ἀντὶ μιᾶς ἰδέας ἀρκοῦνται καὶ εἰς τὴν ἔκφρασιν ἐνός αἰσθήματος, ἀρκεῖ νὰ ἐκφράζωσι κατὰ τὸ τοῦτο εὐχερέστερον ἐπιτυχάνεται διὰ τῆς ἀπομιμήσεως τῶν μικρῶν ἐκείνων ὀργανικῶν πλασμάτων, παρ' οἷς τὰ αἰσθήματα διατελοῦσιν εἰσέτι ἄπλᾳ, εὐερμήνευτα, στοιχειώδη· ἡ χαρὰ, ὁ πόνος, ἡ ἐκπληξὶς κλπ. Ἀλλ' εἶνε μικρὰ τὰ ἔργα ταῦτα, πολὺ μικρὰ. . . αἱ!

Τὴν ἐκφράζει ὁ Ἀντίνοος τοῦ Βελβεδέου; ὀνόμασέ του καὶ Κώσταν· εἶνε πάντοτε ἐν ἀριστοῦργημα· ἐν ἀνθρώπινον σῶμα ὀραῖον, τέλειον. Τὸ παιδάριον ἐκεῖνο, τὸ σκεπτικῶς ἀτενίζον ἐπὶ ἐργαλείων τινῶν τῆς ὀπτικῆς, εἶνε ὁ μέλλον νὰ καθηλώσῃ τὸν ἥλιον ἐπὶ τὸ οὐράνιον στερέωμα· εἶνε ὁ Γαλιλαῖος· ἀφαίρεσέ του τὸ ὄνομα· εἶνε ἐν κωκοκαμωμένον ὀμοίωμα μαθηταρίου.

Τὸ βρέφος ἐκεῖνο μορφάζει· θὰ γάγῃ κατὰ τί μικρὸν (τί ἰδέα!) ὁ μορφασμὸς του εἶνε φυσικώτατος· εἶνε ἀληθές· καὶ τί με μέλει; Ἀποστρέφω τὴν κεφαλὴν καὶ πάγω ἄλλου.

«Κάμε γρήγορα!» μοῦ ἀπαντᾷ, ὡ ἀνυπόμονε διευθυντά· ἐτελείωσα. Τώρα θὰ σταχυολογήσω ἀπ' ἐδῶ κ' ἀπ' ἐκεῖ μεταξὺ τῶν καλλιτεχνημάτων ἀτάκτως, ἀδιαφόρως καὶ θὰ ἀναφέρω σπεύδων ὅσα καλλιτέραν μοὶ ἔκαμαν ἐντύπωσιν.

Ἀγησέλαος

ΑΝΘΥΛΛΙΑ

Ἀξίζει πολὺ περισσότερον μίαν φασουλόσουπα προσφερομένη ἀπὸ φίλον παρὰ πολυτελῆς τράπεζα προσφερομένη ἀπὸ ὑπερφάνειαν.

Δύο τιμιότητες ἀναπόφευκτοι ἀπὸ τὴν πλοῦτη· α') πηγῆ, β') ἡ γενναιοδωρία.

Ἀνθρώποι τινες ἔχουσι φαιδρότητα πένθιμον, ἐνῶ ἄλλοι πένθος φαιδρόν. Ἀπλοῦν ἀποτέλεσμα καὶ τοῦτο τῆς ἰδιοσυγκρασίας.

Διὰ τὴν δαπανῶσιν ἄφθονα εἰς τὴν κακίαν καὶ ὀλίγα εἰς τὴν ἀρετήν; Διότι, κατὰ τὰ φαινόμενα, θέλουσι νὰ ἀποθαρρύνωσι τὴν τελευταίαν. . . Δυστυχεῖς γυναῖκες!

Μαρτενγκῶ.